

สรุปการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมเคลื่อนที่ จังหวัดน่าน เฉลิมพระเกียรติ ฯ
 ระยะเวลา ๔ ปี ๒๕๖๐ วันที่ ๑๕-๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
 ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับมูลนิธิกาญจนบารมี จัดบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมเคลื่อนที่ (Mammogram) เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ระยะเวลาที่ ๔ ให้แก่สตรีกลุ่มเป้าหมายอายุ ๓๐-๗๐ปี ที่มีปัจจัยเสี่ยง ในพื้นที่จังหวัดน่าน ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน หน่วยคัดกรองมะเร็งเต้านมเคลื่อนที่ประกอบด้วย รถเอ็กซเรย์เต้านมเคลื่อนที่แบบประสิทธิภาพสูง รถนิทรรศการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ สำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านม และรถตรวจ/ สอนการตรวจเต้านมโดยแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อตรวจค้นหาหามะเร็งเต้านมระยะเริ่มแรกในสตรีเป้าหมาย อายุ ๓๐-๗๐ ปี

๒. เพื่อให้สตรีกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ และเข้าใจสามารถป้องกันตนเองจากมะเร็งเต้านม โดยการตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

วิธีการดำเนินงาน

ขอความร่วมมือให้หน่วยบริการสาธารณสุขทุกแห่งของจังหวัดน่าน ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ดำเนินการ

๑. ค้นหาคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงได้แก่ ตรวจ คลำพบความผิดปกติ ผู้ที่เคยเป็นมะเร็งเต้านม มาก่อน, ญาติสายตรงเป็นมะเร็งเต้านม ฯ เข้ารับการเอ็กซเรย์เต้านมโดยเครื่องMammogramเคลื่อนที่ ในวัน เวลา และสถานที่ ที่ได้กำหนดไว้

๒. กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอเวียงสาและใกล้เคียง เข้ารับบริการตรวจเต้านมโดยเจ้าหน้าที่ และร่วมกิจกรรม พัฒนาความรู้ ฝึกทักษะการตรวจเต้านมด้วยตนเอง จำนวน ๑๕๐ คน/วัน

สรุปผลการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมฯ ในกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาที่ ๔ วันที่ ๑๕ - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ดังนี้

- ผู้มารับบริการตรวจคัดกรองฯ จำนวน ๓๒๔ คน
- คลำพบก้อนที่สงสัย จำนวน ๕๔ คน
- ได้รับการเอ็กซเรย์เต้านมโดยเครื่องMammogramเคลื่อนที่ จำนวน ๔๗ คน
- ได้รับการUltrasound เต้านม จำนวน ๕๑ คน
- ได้รับการส่งต่อรพ.น่าน จำนวน ๙ คน

กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการตรวจด้วยเครื่องMammogram และUltrasound รายละเอียดดังนี้

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน (คน)	ผลการตรวจ(คน)					ผลอื่นๆ**
			BI-RADS ๑	BI-RADS ๒	BI-RADS ๓	BI-RADS ๔	BI-RADS ๕	
๑	เวียงสา	๓๐	๑๐	๙	๕	๔	๑	๑
๒	สองแคว	๕	๒	๒	๑	-	-	-
๓	แม่จริม	๙	๑	๖	-	๒	-	-
๔	เขียงกลาง	๑	-	-	๑	-	-	-
๕	สันติสุข	๑	-	-	-	๑	-	-
๖	เมือง	๓	-	๒	๑	-	-	-
๗	น่าน้อย	๒	๑	๑	-	-	-	-
	รวม	๕๑	๑๔	๒๐	๘	๗	๑	๑

**ผลอื่นๆ ได้แก่ Normal ,Unremarkable study, Enlargement of normal breast tissue, Cyst breast

กลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมเคลื่อนที่ จำนวน ๓๔๒ คน ได้รับการตรวจด้วยเครื่อง Mammogram และUltrasound จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙๑ การรายงานผล แบ่งเป็นดังนี้

- BI-RADS category ๑ จำนวน ๑๔ คน ร้อยละ ๒๗.๔๕
- BI-RADS category ๒ จำนวน ๒๐ คน ร้อยละ ๓๙.๒๑
- BI-RADS category ๓ จำนวน ๘ คน ร้อยละ ๑๕.๖๙
- BI-RADS category ๔ จำนวน ๗ คน ร้อยละ ๑๓.๗๒
- BI-RADS category ๕ จำนวน ๑ คน ร้อยละ ๑.๙๖
- ผลอื่นๆ จำนวน ๑ คน ร้อยละ ๑.๙๖

ภาคผนวก :

รายละเอียดการแปลผลการตรวจตามระบบ BIRADS เป็น ๕ category ดังนี้

BIRADS category ๑ : ปกติ (negative)

ผลตรวจเป็นปกติ คือ เนื้อเต้านมทั้งสองมีสัดส่วนสมดุลกัน (symmetric) ไม่พบก้อนเนื้อใดๆ โครงสร้างของเนื้อเต้านมไม่บิดเบี้ยว และไม่พบหินปูน (calcification) ที่น่าสงสัย รวมทั้งผลการตรวจอัลตราโซโนกราฟีปกติ (negative)

BIRADS category ๒ : พบลักษณะไม่ใช่เนื้อร้าย (benign finding)

ผลตรวจถือว่าเป็นปกติ แต่ต่างจากกลุ่ม ๑ คือพบลักษณะบางอย่าง แต่สามารถชี้ชัดว่าไม่น่าจะใช่มะเร็ง เช่น พบถุงน้ำ (cyst) ก้อนไขมัน ซึ่งสรุปได้ว่าไม่มีลักษณะของมะเร็ง และผลการตรวจอัลตราโซโนกราฟีพบลักษณะไม่ใช่เนื้อร้าย (benign finding) โดยจะตรวจพบเป็นถุงน้ำธรรมดา (simple cyst) หรือก้อน เนื้องอกธรรมดา

BIRADS category ๓ : น่าจะไม่ใช่เนื้อร้าย (Probably benign finding)

ผลตรวจมีความเสี่ยงเป็นมะเร็งเต้านมน้อยกว่าร้อยละ ๒ ลักษณะที่ตรวจพบในกลุ่มนี้ เช่น มีก้อนที่เต้านม ไม่มีหินปูนอยู่ภายใน (noncalcified mass) ลักษณะกลุ่มของเนื้องอกไม่สมดุล (focal asymmetry) และกลุ่มของหินปูนที่มีลักษณะกลมเป็นจุด [cluster of round (punctate) calcifications] การตรวจทางอัลตราโซโนกราฟีพบว่า ก้อนเนื้อขอบเรียบชัดเจน (well circumscribed mass) รวมถึงถุงน้ำเล็กๆ (clustered micro cysts) หรือถุงน้ำที่ภายในมีลักษณะไม่ใช่ถุงน้ำธรรมดา (complicated cysts) ก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย ผลการตรวจลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องมีการติดตามการตรวจเป็นระยะ เช่น ในอีก ๖ เดือนต่อมา และอาจมีการแนะนำให้ผ่าตัดหรือเจาะชิ้นเนื้อมาตรวจทางพยาธิวิทยา เมื่อผลการตรวจมีขนาดเพิ่มขึ้นหรือขยายตัวออกไปมากขึ้น

BIRADS category ๔ : สงสัยจะเป็นเนื้อร้าย (suspicious abnormality)

ผลตรวจมีความเสี่ยงเป็นมะเร็งเต้านมประมาณร้อยละ ๓-๙๔ ขึ้นอยู่กับลักษณะการตรวจพบที่มีความหลากหลาย เช่น การตรวจพบก้อนเนื้อที่ขอบเริ่มจะไม่เรียบ การตรวจพบกลุ่มของหินปูนเล็กๆ รวมเป็นกลุ่ม (cluster of microcalcification) ผลการตรวจอัลตราโซโนกราฟี พบก้อนเนื้อที่มีลักษณะขอบไม่เรียบ ไม่ชัดเจน เนื้อก้อนไม่สม่ำเสมอ หรือมีลักษณะความสูงของก้อนมากกว่าความกว้างของก้อนชัดเจน

BIRADS category ๕ : สงสัยอย่างมากว่าจะเป็นเนื้อร้าย (highly suggestive of malignancy)

พบลักษณะที่ชัดเจนว่าน่าจะเป็นมะเร็งสูงมาก (มากกว่าร้อยละ ๙๕) เช่น ก้อนเนื้อที่ขอบเขตไม่ชัดเจน มีการดึงรั้งผิวหนัง พบมีต่อมน้ำเหลืองรักแร้โต และลักษณะต่อมน้ำเหลืองแสดงชัดเจนว่าน่าจะมีการกระจายของมะเร็ง เป็นต้น